

Õnn on töötada erialal, mis köidab ka vabal ajal

Arne Mikk uue aastakümne künnisel

RAILI SULE

Arne Mikk, homme esietenduva Hindemithi ooperiga „Pikka jõulueine” tähistame teie 80. sünnipäeva. Mis on aga täitnud teie pika ja pühendunud teatritee viimast kümnendit?

Olen täpselt kümme aastat vanemaks saanud, aga niisama pole aega parajaks teinud. Töid ja tegemisi on jagunud: rahvusooperi nõunikuna, seitsmes suvi läheb Saaremaa ooperipäevade kunstilise juhina, peaaegu igal aastavahetusel olen Estonias teinud ballikava ning äsja-seks maja juubeliks ka galakontserdi „Estonia 100”. Estonias olen lavastanud „Padaemanda” ja „Maskiballi” ning Tampere „Aida”.

Teatriteest rääkides tahan olla täpne, olen siin majas jah 1952. aastast. Kümme päeva enne lauluõpingute algust muusikakoolis võeti mind ooperikoori, aga konservatooriumis õppimise ajal olin omal soovil teatrist ära: tegin leivateenimise eesmärgil kaasa maja teises otsas, filharmoonia loengokontsertidel ja suvistel ringreisidel.

Senistes juubelilugudes on ikka üks teema olnud uus teatrimaja. Millises valguses paistab linnahalli perspektiiv?

1980. aastal lavastas linnahalli avamise kontserdi. Hall ei olnud valmis, proovi ajal kukkus üks raudplaat laest

Hindemithi „Pikast jõulueinest” saab Estonias lihavõtteine etendussetega 12., 19. ja 27. IV teatri kammersaalis. Proovihetkel laua ümber Janne Ševtšenko (Lucia), lavastaja Arne Mikk, Annaliisa Pillak (Ema Bayard/ Ermengarde) ja Rauni Elp (Roderick).

Liina Viru

vaatenurk, sajast aastast kõiki ei ole võimalik kajastada, aga leppisime kokku, et toome igast kümnendist välja olulise. Selle maja katuse all aeti kunsti kõrval riigi asja, nii on majal oluline koht oma riikluse sünnis. Viivitus trükise ilmumisega andis võimaluse lisada ka fotomaterjali juubelipidustustest.

Teater saab röömustada noorte üle, kes mujal jala maha saanud, aga toovad koduteatrisse oma rahvusvahelisi kogemusi.

Age Oks ja Toomas Edur on selle tagasituleku mõtte kõige paremad kehastajad. Eesti publik jäi ilma nende tantsijakarjääri parematest aastatest, aga kogemu-

Rõõmuga näen, et Estonias on praegu noori lauljaid, kes uut muusikat naudivad.

Olete rahvusooperi repertuaari rikastanud „värvilaikudega” kas teatri või ooperistuudio lavastuste näol. Kuidas jõudsite Hindemithini?

Üliõpilastega lavastas 1990. aastal Matkamajas ooper-sketši „Sinna ja tagasi”, klaveriga, mõni aasta hiljem samade osatäitjatega talveaias juba kammerorkestriga Vello Pähna dirigeerimisel. Pähn tahab Estonias välja tuua ka Hindemithi täispika ooperi „Cardillac”. Kui see nii läheb, on „Pikk jõulueine” nagu eelhäälestus.

sööki mitte, söömine ja joomine käib tinglikult. Peamine tegur on aeg ja aja kulgemine. Aivar Mäe leidis võimaluse tasuda Salvador Dalí muuseumile õiguse eest kasutada kavaraamatu ja etenduse plakati kujunduses maali „Pehmed kellad” või „Sulanud aeg” („Die weichen Uhren”) – kunstniku üht kuulsamat teost, kus väljavenitatud kellad sümboliseerivad arusaama, et aeg ei ole jäik ja ette määratud. Ooperis on 11 lauljat ja orkestris 24 pillimeest. Orkester on tege-laste taga, mis teeb lauljatele osalemise raskemaks, sest dirigenti tuleb jälgida monitori vahendusel.

Mitu põlvkonda teie pere liikmeid teatris praegu tähtab?

päeva enne lauluõpingute algust muusikakoolis võeti mind ooperikoori, aga konservatooriumis õppimise ajal olin omal soovil teatrist ära: tegin leivateenimise eesmärgil kaasa maja teises otsas, filharmoonia loengkontsertidel ja suvisitel ringreisidel.

Senistes juubelilugudes on ikka üks teema olnud uus teatrimaja. Millises valguses paistab linnahalli perspektiiv?

1980. aastal lavastasin linnahalli avamise kontserdi. Hall ei olnud valmis, proovi ajal kukkus üks raudplaat laest alla, orkester keeldus lavale minemast. Kontsert ikkagi toimus. Ei osanud siis küll mõelda sellest kui ooperimajast.

Aivar Mäele, kes on meil üle mõistuse fantastiline ehitaja, on uue ooperimaja teema väga oluline. Varasem mõte oli, et 2013, kui vana maja saab 100, paneme uuele majale nurgakivi, aga ega neid maatükke enam ei olegi ja iga koht ei sobi ka. Linnahall seisab aastaid tühi ja laguneb, koht on ju suurepärane, selle ümbertegemine ei ole niisama lihtne, aga on võimalik.

Kas äsja Eesti Vabariigi juubelihooaja tähistamiseks välja kuulutatud ooperikonkursi võidutöö võiks olla sealne avatendus?

Ma ei usu, aga kunagine mõte oli jah, et EV 100, Euroopa eesistujamaa, uus ooperimaja ... Mind see enam ei puuduta. Mul on praeguses majas olnud väga palju ilusaid hetki ja ma pean olema saatusel tänulik.

Olete pidanud oluliseks ajaloo jäädvustamist.

2013. aastal sai kaante vahele maja 100. aastapäevale pühendatud raamat „Estonia tõusmine tuhasta”. Suure kolleegide seltskonnaga valmis 2014. aasta alguseks kaheosaline juubelialbum „Üks mõtet kandev maja”. Igal autoril on oma

et toome igast kümnendist välja olulise. Selle maja katuse all aeti kunsti kõrval riigi asja, nii on majal oluline koht oma riikluse sünnis. Viivitus trükise ilmumisega andis võimaluse lisada ka fotomaterjali juubelipidustustest.

Teater saab rõõmustada noorte üle, kes mujal jala maha saanud, aga toovad koduteatrisse oma rahvusvahelisi kogemusi.

Age Oks ja Toomas Edur on selle tagasituleku mõtte kõige paremad kehastajad. Eesti publik jäi ilma nende tantsijakarjääri parematest aastatest, aga kogemused ja tutvused, mille nad on kaasa toonud, kas või külalislavastajate kaudu, aga ka trupi distsipliini ja taseme hoidmise ning kasvatamisega, see on fantastiline.

Ka väga paljud meie lauljad töötavad välismaal ning jõuavad kodumaale esinema suhteliselt harva. Tore uudis on, et Ain Anger suviste Saaremaa ooperipäevade ajal seal mitte ainult ei esine, vaid annab esmakordselt meie noortele lauljatele ka praktilise seminari. Olen kindel, et tal on juba kogemusi, mida jagada.

Eesti ooper on teil ikka südamel olnud. Suvel möödub 45 aastat esimesest ooperilavastusest, milleks oli Evald Aava „Vikerlased”. Lavastanud olete Eugen Kapi, Leo Normeti, Raimo Kangro, Alo Põldmäe oopereid, olnud kaasosaline Eduard Tubina mõlema ooperi sünniloos ja mõlemad lavastanud. Kuidas hindate uut eesti ooperit?

Uusi algupärandeid igal aastal ei sünni, need on tellimustööd, sest ega keegi niisama sahtlisse kirjuta. Aga Erkki-Sven Tüüri „Wallenberg” ja Tõnu Kõrvitsa „Liblikas” on muusikaliselt ikkagi ajastu tase. Uue põlvkonna lauljate muusikamõistmine on muutunud. Kaader, kellega aastaid tagasi tegime „Trubaduuri” ja „Luciat”, nendega me „Wallenbergi” ega ka „Tuhkatriinut” poleks ära teinud.

Olete rahvusoperi repertuaari rikastanud „värvilaikudega” kas teatri või ooperistuudio lavastuste näol. Kuidas jõudsite Hindemithini?

Üliõpilastega lavastasin 1990. aastal Matkamajas ooper-sketši „Sinna ja tagasi”, klaveriga, mõni aasta hiljem samade osatäitjatega talveaias juba kammerorkestriga Vello Pähna dirigeerimisel. Pähn tahab Estonias välja tuua ka Hindemithi täispika ooperi „Cardillac”. Kui see nii läheb, on „Pikk jõulueine” nagu eelhäälestus.

You Tube’ist leidsin „Pikast jõulueinest” ainult ühe helisalvestuse. Kui palju olete ise seda näinud?

Mitte kunagi. Sellest ooperist pole ka mingit videot salvestatud. Selle looga tutvustas mind kadunud hea sõber Harry Kiisk Stockholmist – ta oli suur ooperifanaatik. Ja 12-13 aastat tagasi sain Hamburgist klaviiri. Et lähemalt süveneda, tõlkisin selle eesti keelde. Alguses oli mõte teha talveaias ja klaveriga, aga õnneks jäi see ära. Juubelit tähistavast galakontserdist keeldusin, sellel pole sisulist väärtust. Jõulueinest saab nüüd küll lihavõtteine – jõluaeg sobiks rohkem, aga mõlemad on aastas pühalikult oluline aeg. Thornton Wilderi ühevaatuselise näidendi (1931) põhjal valminud Hindemithi ooper (1961) on peenelt tehtud. Umbes tunni aja sisse mahub nelja põlvkonna lugu: süünd, vananemine, surm, minevik, mälestused, olevik, tulevik – Bayardite suguvõsa kodused jõuluõhtud 90 aasta jooksul. Muusikas on inimlikult hapraid ja mõjuvaid kohti, ilusaid ansambleid, aga mitte hala. Tragikoomika vaheldub tõsiste sündmustega, nagu eluski. Kogu aeg ju midagi toimub, aga alati me ei suuda (või ei taha) kõike mäletada. Kujunduses on autor ette näinud laua ja taldrikud, aga söögiriistu ja

tasuda Salvador Dali muuseumile õiguse eest kasutada kavaraamatu ja etenduse plakati kujunduses maali „Pehmed kellad” või „Sulanud aeg” („Die weichen Uhren”) – kunstniku üht kuulsamat teost, kus väljavenitatud kellad sümboliseerivad arusaama, et aeg ei ole jäik ja ette määratud. Ooperis on 11 lauljat ja orkestris 24 pillimeest. Orkester on tege-laste taga, mis teeb lauljatele osalemise raskemaks, sest dirigenti tuleb jälgida monitori vahendusel.

Mitu põlvkonda teie pere liikmeid teatris praegu töötab?

Kolm. Aga seda võin küll öelda, et keegi neist pole teatrisse tööle tulnud minu abil.

Kuskil olete öelnud, et teie parim lavastus on perekond.

Jah. Oleme ühtehoidev pere, kus kõik toetavad kõiki. Minu 50. sünnipäeval oli meid seitse, praegu koos kõikide järeltulijatega kaksikümmend kaks, kokku neli põlvkonda.

Rahuliku ja elutarga inimesena annate ehk soovitusi neile, kelle moehaiguseks rahulolematust. Kuidas olla rahul siin ja praegu?

Olen aastate jooksul ka teatris näinud virisevaid inimesi. Vanem põlvkond, kes raskeid aegu üle elanud, oskab meie iseseisvust rohkem hinnata. Iseseisvus pole asi iseenesest. Mõtlen vahel neile, kes oma elu ilusamad aastad pidid veetma Siberis, nagu Gerda Murre, Teo Maiste, Villem Raam ... Nad tulid tagasi, tahtsid koledused unustada ning töötada ja tunda rõõmu. Mitte keskenduda muredele, vaid väärtustada lihtsaid ja inimlikke asju. Mulle meeldib ikka Gustav Ernesaksa ütlus, et õnn on töötada erialal, millega tahad tegeleda ka vabal ajal. Ja mul on see õnn.